

**TEXT FLY WITHIN
THE BOOK ONLY**

**TEXT PROBLEM
WITHIN THE
BOOK ONLY**

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_202346

UNIVERSAL
LIBRARY

JP-881-5-8-74-15,000

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Il No. **K816**

Accession No. **P.K. 236**

Author

Title

This book should be returned on or before the date last marked below.

ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರೆಸ್
ವೈಸೂರು ರೋಡ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ
೧೯೪೦

ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಕಾದಿಡಲಾಗಿದೆ

ಮುನ್ನುಡಿ

ಈ ಕವನದ ವಸ್ತು ಈಗ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಹಿಂದಿನ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವಿಸ್ತರಣದ ಬಳಿಯ ಹನುಮನಗಿರಿಯ ಸುತ್ತಿನ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವಾಗ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿತ್ತು. ಆಗಲೇ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದದ್ದಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅನೇಕ ಕಾರಣದಿಂದ ಕೆಲಸ ಮುಂದರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ ಎರಡು ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸ ಬಂದು ಕೃತಿ ಅಲ್ಲಿಗೇ ನಿಂತಿತ್ತು ಎಂಬ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ತಂದು ಮುಂದೆ ಸಾರಿದುವು. ಹೋದ ವರ್ಷದ ಕಾರ್ತೀಕಮಾರ್ಗಶಿರದಲ್ಲಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಮುಂದರಿಸಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಧಾರವಾಡದಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರ 'ಜೀವನ' ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು; ಈ ಕಾರ್ತೀಕದಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕವಾಗಿದೆ.

ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ನಡೆದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಿತ್ರರು ಗೌಡಮಲ್ಲಿಯರಿಗೆ ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಯಾರೋ ಇರಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೃತಿಯ ಪಾತ್ರಗಳೂ ಸಂಗತಿಗಳೂ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಹೀಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ಕಾಣುವುದು ನನಗೆ ಬಹು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಊಹೆಯ ಪಾತ್ರವೂ ಸಂಗತಿಯೂ ಜೀವನದಿಂದ ಬಂದವೆಂಬಂತೆ ಕಂಡಾಗಲೇ ಊಹೆ ಸಾಧುವೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು. ನೋಡಿದ ಬಾಳಿನಿಂದ ಕಂಡ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಚಿತ್ರಕಾರನು ಒಂದು ಮುಖವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದು ನಿಜವಾದ ಯಾವ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮುಖವೂ ಆಗಬೇಕಾದದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದರಂತೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ಚಿತ್ರ ವಾಸ್ತವವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಗುಣ ಅವಶ್ಯಕ. ಕಾವ್ಯಕ್ಕಾದರೂ ಇದೇ ನಿಯಮ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಹಲವಾರು ಸಂಗತಿಯಿಂದ

ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಭಾವನೆ ಮೂಡುತ್ತವೆ. ಈ ಭಾವನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವದರ ಸಂಯೋಗ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು ; ಇನ್ನು ಕೆಲವದರ ಸಂಯೋಗ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಾಣದೆ ಇದ್ದು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಗಬಹುದು. ಇಂಥ ಸಂಯೋಗವನ್ನು ಕಠಿಯಾಗಿ ಬರೆದಾಗ ಅದು ನಡೆಯದೆ ಇದ್ದರೂ ನಡೆಯಬಹುದಾದದ್ದು ಸಹಜ ವಾದದ್ದು ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿರುವ ನನ್ನ ಮಿತ್ರರು ಇದನ್ನು ಬಹಳ ವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದಾರೆ. 'ಜೀವನ'ದ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಗೆಳೆಯರು ಇದನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದಿದಾರೆ: "ವಿವೇಕಿಗಳಾದವರ ಲೌಕಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ಮಧುರ ಪ್ರೀತಿಯು ಯಾವ ಮುಟ್ಟವನ್ನು ಮುಟ್ಟಬಲ್ಲದೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಕವನವು ತೋರಿಸುವುದು. ಪ್ರೇಮದ ಅನನ್ಯತೆ, ಸರ್ವ ಸಮರ್ಪಣ, ಆಂತರಿಕ ಔಚಿತ್ಯಗಳಿಂದ ಹಸನಾದ ಜೀವರುಗಳಲ್ಲಿ ದಿನದ ನಡತೆಯೂ ದಿವ್ಯವಾಗಿ ತೋರುವುದು." ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೆಲ್ಲ ಇದು ಹೀಗೆ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯಾಗಲೆಂದು ನಾನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

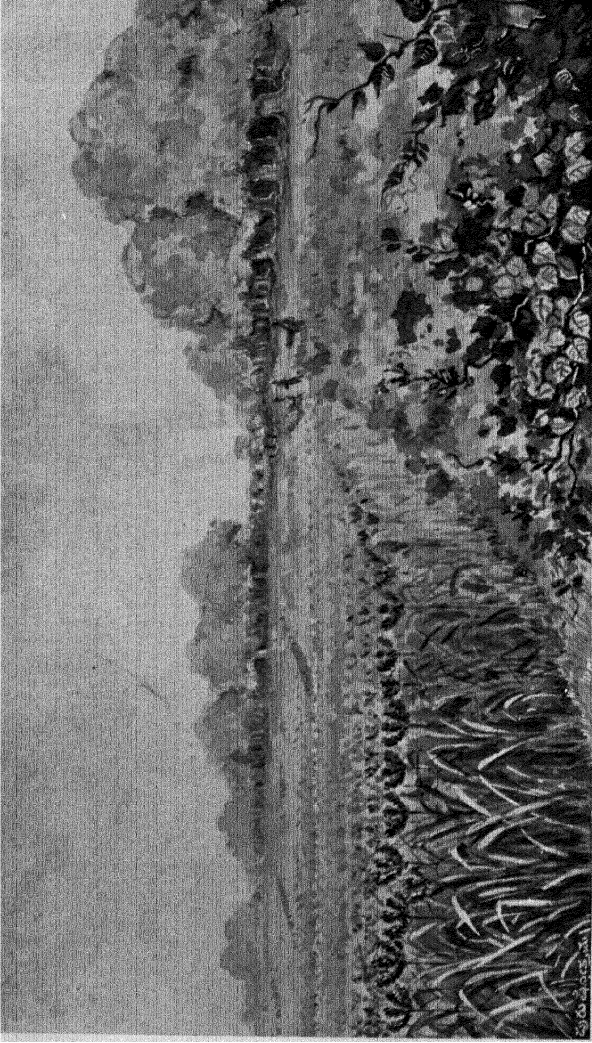
ಈ ಕೃತಿ ಒಂದನ್ನೇ ಪ್ರಕಟಮಾಡುವುದು ಚೆನ್ನವೆಂದು ಗೆಳೆಯರು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಇಷ್ಟು ಸಣ್ಣದಾದರೂ ಇದನ್ನು ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಇದೇ ಮಿತ್ರರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಕೆಲವು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದೆ. ಈ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ನನ್ನ ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರ ಶ್ರೀ|| ಪುರುಷೋತ್ತಮರಾಯರಿಗೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೃತಿಯ ಮಾತು ಹೇಗಾದರೂ ಇರಲಿ, ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಜನ ಮೆಚ್ಚಲೇ ಮೆಚ್ಚುವರೆಂದು ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆ.

ಗವಿಪುರದ ವಿಸ್ತರಣ: ವಿಕ್ರಮ ಸಂ||

ಆಶೀಷ ಬಹುಳ ತ್ರಯೋದಶೀ

ಶ್ರೀನಿವಾಸ

ಗೌಡರ ಮೃತಿ

ಮಾನವನು ಕಳೆದಿತ್ತು; ದೀವಳಿಗೆ ಸಾಗಿತ್ತು

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಮಾನವಮಿ ಕಳೆದಿತ್ತು ; ದೀವಳಿಗೆ ಸಾಗಿತ್ತು ;
ಮುಗಿಲು ಮಳೆ ಹುಯ್ಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತು ;
ಚಳಿ ಸುಳಿದು ಬರುತ್ತಿತ್ತು ; ದೇಗುಲದಿ ತಿಂಗಳಲಿ
ಸಾಲು ಸೊಡರಿನ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತು .

ಬೆಳೆದ ರಾಗಿಯ ಹೊಲವ ಕಾಯುತ್ತಿರುವಳು ಮಲ್ಲಿ,
ಹದಿನೆಂಟು ಹರೆಯದ ಬೇಡ ಹೆಣ್ಣು ;
ಕುಯ್ಯದಿನ ಬಂತೇನೊ ಎಂದು ನೋಡುತ್ತ ಗೌಡ
ಬಂದನಲ್ಲಿಗೆ, ತಣಿಯೆ ನೋಡಿ ಕಣ್ಣು .

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಹುಲುಸು ಬೆಳೆದಿದೆ ಪೈರು ; ತೆನೆತುಂಬಿ ಉದುರುತಿದೆ ;
ಹೂವಾಗಿ ಹೊಳೆದು ಹುಚ್ಚೆಳ್ಳು ಅವರೆ
ಭೂಮಿದೇವಿಯ ಸೆರಗ ಬಣ್ಣವಾಗೆಸೆಯುತಿನೆ ;
ಹಸುರುಕ್ಕಿ ಆ ಸೇಲೆಗಂಚು ತೆವರೆ.

ಬೆಳೆ ನೋಡಿ ನಲಿದವನೆ ಗೌಡ ಮರುಚಣದಲ್ಲಿ
ಹೋದ ಹೆಂಡಿರ ನೆನೆದು ನೋವುಗೊಂಡ :
ಬೆಳೆಯ ಕಾಣದೆ ಮೂರುವರುಷ ಸೋತಿದ್ದವಳ
ಅದು ಬಂದದಿನಕೆ ಜವನೇಕೆ ಉಂಡ ?

ಜೊತೆಗೆ ನಲಿಯುತ್ತಲಿದ್ದ ಜೀವ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಯ್ತೆ
ಎಂದು ದುಗುಡಕೆ ಕಣ್ಣು ತೇವವಾಗಿ
ಗೌಡ ದೂರದ ಬಾನ ನೋಡತಿರುಗಿದ : ಎದುರು
ಯಾರು ಹೆಂಗುಸು ಇಂತು ಹಾವವಾಗಿ ?

ಹೊಲವ ಕಾಯುವ ಮಲ್ಲಿ ; ತನ್ನೂರ ತಳವಾರ
ಎಡಚುಕ್ಕೆ ವೆಂಕಟನ ಮಗಳೆ?—ತಂಗಿ.
ಎಲ ಎಲಾ ಈ ಹುಡುಗಿ ಏನು ಬೆಡಗಿ ! ಇವಳು
ಎಲ್ಲಿ ಕಲಿತಳು ಇಂತು ನಿಲುವ ಭಂಗಿ ?

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಹೆಂಡಿರಾದವಳಳಿದ ಹದಿನೈದು ದಿವಸದಲೆ
ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರು ಕಿರಿಯರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ,
ಹರೆಯದಲಿ ಒಂಟಿಯಾಗಿರಬೇಕು ಏತಕೆ,
ತರುವೆವೆಂದರು ಹೆಣ್ಣುನೊಂದ ಬೇರೆ.

ಬೇಡ, ಎಂದನು ಗೌಡ. ಎಳೆತನದಿ ಕೈ ಹಿಡಿದು
ಜೊತೆಗೆ ಜೊತೆಯಾಗಿದ್ದು ಬಾಳ ಬೆಳಗಿ
ಕೆಳೆಯಾದವಳು ಕಣ್ಣೆ ಮರೆದೊಡನೆ ಅಳಿದಳೆನೆ,
ಮರಿಯಾದೆಯೇ ಇದ್ದು ಹೋದವಳಿಗೆ?

ಕೈಗೆರಡು ನೀರು ಕೊಡುವವಳು ಇರಬೇಕೆಂದು
ತಾಯಿ ಹೇಳಿದಳು. ಕೈನೀರಿಗಾಗಿ
ಗಂಡಾದವನು ಎಷ್ಟು ಹೆಣ್ಣು ಬೇಕಾದರೂ
ತರಬಹುದೆ ಮುದಿಯಾಗಿ ಬೆನ್ನುಬಾಗಿ?

ಅಲ್ಲದೆಯೊ ಮನೆ ತುಂಬ ಹೆಂಗಸರು; ಹೊಸಬಳಿಗೆ
ಅತ್ತೆ, ಓರಗಿತಿ, ನಾದಿನಿ, ಅತ್ತಿಗೆ;
ತನ್ನ ಸುಖಕೆಂದು ಒಂದೂ ಅರಿಯದೆಳೆಹೆಣ್ಣು
ಇಲಿಯ ಕರೆತಹುದೆ ಹಾವಿನ ಹುತ್ತಿಗೆ?

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಮನದಮೋಗೆಯಲಿ ಆಸೆ ತೂತು ; ಅದ ತಡೆದಿರುವ
ಕೆಚ್ಚು ಮೆತ್ತಿರುವ ಹುಸಿ ಹಸಿಯ ಮಣ್ಣು.
ಇದರ ಬಲ ಎಷ್ಟೆಂದು ಚುಚ್ಚಿ ನೋಡುವುದಿದಿರು
ಬೆಡಗಿನಲಿ ನಿಂತ ಎಳೆಹೆಣ್ಣು ಕಣ್ಣು.

ಗೌಡನಿಗೆ ನಡುಹರೆಯ ; ಮದುವೆ ಬೇಡೆಂಬುದಕೆ
ಮುದಿಯೆಂಬ ಮಾತನೊಡ್ಡಿ ದ್ವಂದ್ವನಹುದು.
ಒಗ್ಗಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣುಳಿದ ಹೊಸತರಲಿ ಯಾರಿಗೂ
ಮೂರು ದಿನ ಇಂತ ವೈರಾಗ್ಯ ಬಹುದು.

ಮೂರು ದಿನ ವೈರಾಗ್ಯವೆನೆ, ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿವಸ
ಅಳಿಯಾಸೆ ಬರುವುದೆಂದಲ್ಲ ಅರ್ಥ ;
ಆದರಾಸೆಯವಸ್ತು ಬರೆ ಮನಸು ಒಲೆಯುವುದು ;
ಇಂತು ಮಾಡಿಹನೆಮ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ.

ಗೌಡ ತನ್ನನು ನೋಡುತಿಹನೆನ್ನುವುದ ಮಲ್ಲಿ
ತಿಳಿದಳೊಮ್ಮೆಯಲಿ. ಏನಾದರೊಂದು
ಮಾತ ಆಡುವುದು ಸರಿಯೆಂದು ತೋರಲುಮನಕೆ
ಅವನ ನುಡಿಸಿದಳು ಓಸರಿಸಿ ನಿಂದು.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

‘ ಮೂರುದಿನ ನಿಮಗೆ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನಿರಲಿಲ್ಲ
ಎಂದು ಹೇಳಿದ ನಮ್ಮ ವೆಂಕಟಣ್ಣ.

ಈಗ ವಾಸಿಯೆ ಗೌಡರೆ? ಹೊಲಕೆ ಬಂದಿರೆ.

ಇಲ್ಲ, ಅಂತೆಯೆ ಇದೆಯೊ ದುಗುಡ ಇನ್ನಾ?’

ಜ್ವರವಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದ, ನಿಜ, ಗೌಡ. ಊರಜನ

ಹೆಂಡಿರಿಲ್ಲದೆ ಇಹುದೆ ಇವನ ವ್ಯಾಧಿ

ಎಂದಾಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು: ಪಿಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗೆ ಹೇಳಿ,

ಲಕ್ಕಮ್ಮ ಗೌಡತಿಗೆ ಹೇಳಿ ಮಾದಿ.

ಮಲ್ಲಿ ಬೇಡರಹೆಣ್ಣು ಸರಿ; ಅಂತು ದಿಟವರಿಯೆ

ಬೇಡ ಎನ್ನುವುದೊಂದು ಬರಿಯ ಮಾತು;

ಹೆಣ್ಣು ಎಂಬುದೆ ಸತ್ಯ; ಅದರ ಹೆಚ್ಚಳದಲ್ಲಿ

ಎಲ್ಲೊ ಮರೆವುದು ಅವಳ ಜಾತಿ ಸೋತು.

ಒಳಗೆ ಬರಬಿಡೆನೆಂದು ಮನದಬಾಗಿಲನೊಮ್ಮೆ

ಇಕ್ಕೆ ಬಡಿಯುವೆಯೊ ಬಡಿ; ಹಿಂಚುಮುಂಚು,

ಎನೆಂದು ಎಂತೆಂದು ತಡೆದೆಯೋ, ಕಂಡಿಯಲಿ

ಎದೆಯ ಸಾರಿತು ಹೆಣ್ಣನಗೆಯ ಸಂಚು.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಮಲ್ಲಿ ನಿಂತಾರೀತಿ, ನಗುತ ನುಡಿದಾರೀತಿ,
ನಮ್ಮ ಗೌಡನ ಎದೆಯ ಹೊಕ್ಕು ಅಲ್ಲಿ
ಪಡೆಗಟ್ಟಿನಂತ ದುಮ್ಮಾನವನು ಚಿದರಿಸಿತು,
ಮೊಳೆಯಲಾಟದ ಆಸೆ ಮನಸಿನಲ್ಲಿ.

ಸತ್ಯವಂತನು, ಹೆಣ್ಣು ಬೇಡೆಂದವನು, ಗೌಡ
ಇಂತಾದನೇ? ಏನು ವಿಧಿಯ ಚದುರೋ?
ಸಿಲುಕದೋಡುವ ಬೇಟೆಯನು ತಡೆವುದೇನೋ ಅದು?
ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? ಯಾವ ಹುಲಿಯೋ, ಹೊದರೋ?

ಏನೊಂದನೂತಿಳಿಯದೆಳೆಹೆಣ್ಣು ಎದುರಿನಲಿ
ಬಹಳ ದೊಡ್ಡವಳೆಂಬ ತೆರದಿನಂತು
ಮಾತನಾಡಿಸುತಿರಲು ನಗುತನುಡಿದನು ಗೌಡ,
ಊರ ಹೆಂಗಸರ ನುಡಿ ಮನಕೆ ಬಂದು.

‘ದುಗುಡವೇನೂ ಇಲ್ಲ ಈ ಹೊತ್ತು; ಅಂಧರೆ
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗುಣವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮದ್ದು
ಏನೇನೂ ಹೇಳತಿದ್ದಾರೆ; ಆ ಔಸದ
ಯಾರು ತರಬೇಕು? ಎಲ್ಲಿಂದ ಕದ್ದು?’

ತನಬೇಕು, ಗುಣವಿಲ್ಲ ಇದನು ಬಿಟ್ಟು

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

‘ ಏನು ಔಸದವಂತೆ ? ’ ಎಂದಳರಿಯದ ಮಲ್ಲಿ.

‘ ಯಾವುದೋ ಕರಿಮಿಂಚ ಗೊಂಡೆಯಂತೆ ;
ಅದರ ಮುಡಿ ಹಾವಹೆಡೆ ; ಅದರಡಿಗೆ ಅರ್ಧಹೆರೆ ;
ತಾರೆ, ಸಂಪಿಗೆ, ಕಳಿತ ತೊಂಡೆಯಂತೆ ;

‘ ಗೊಂಡೆಯನು ಎದೆಗಿಟ್ಟು, ಮುಡಿಯ ಮೂಗಿಗೆ ಹಿಡಿದು,
ಹೆರೆತಾರೆಯನು ಕೆನ್ನೆ ತುಟಿಗೆ ಇಟ್ಟು,
ಒಂದುದಿನಸಕೆ ಮೂರುಹೊತ್ತು ತೊಂಡೆಯಹಣ್ಣು
ತಿನಬೇಕು, ಗುಣವಿಲ್ಲ ಇದನು ಬಿಟ್ಟು. ’

‘ ಯಾಕೆ ಬಿಡಬೇಕು ? ಗೌಡರಿಗೇನು ಕಡಿಮೆಯೆ ?
ತರಿಸಿಕೊಳಬಾರದೇ ಮದ್ದಗಿಡವ ?
ಯಾವ ಸೋಜಿಗದ ಬೇರೋ ಏನೋ ! ಎಲ್ಲಿದೆಯೋ !
ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಲೇ ತಂದುಕೊಡುವ ? ’

‘ ಮದ್ದೇನೋ ಸೋಜಿಗ ; ಅಂದರೆಲ್ಲಿ ಡೆಯು ಇದೆ.
ಅಂದರೂ ಮುಷ್ಪಾಗ ಮೂರುವೀಸ
ಮುಟ್ಟಬಾರದ ಹಾವು ಹೆರೆತಾರೆಯಾಗಿಹುದು.
ದುಡುಕಿ ಹಿಡಿಯುವೆನೆನಲು ಬಹಳ ಮೋಸ. ’

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

‘ ಎಲ್ಲಿ ಡೆಯು ಇದೆಯೆ ಆ ಮದ್ದು ? ಇದೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ? ’

‘ ಇಲ್ಲಿ ಇದೆ ’ ‘ ತೋರಿದರೆ ನಾನು ಮುಟ್ಟಿ
ನಿಮ್ಮ ತುಟಿಗಿಟ್ಟೀನು, ತೋರಿ ’ ಎಂದಳು ಮಲ್ಲಿ,
ಇವನ ಬದುಕಿಪೆನೆಂಬ ಆಸೆಹುಟ್ಟಿ.

ತನ್ನ ರಕ್ತಿಸಲೆಂದು ತವಕಪಡುತ್ತಿಹ ಹೆಣ್ಣು
ಸಡಗರಕೆ ಗೌಡ ಮನಸೋತನಂದು ;
ಇವಳ ಕೂಡುವೆನೆ ಎಂಬೆಡೆಗೆ ಬಂದಿರೆ ಮನಸು,
ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಹೊರಟೆ ಮಾತಿಂದ.

ಹೊಲದ ಅಂಚಿನ ಒಂದು ಮರದ ಮೇಗಡೆ, ಎರಡು
ಗೊರವ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಹಾರಿ ಬಂದು
ಒಂದು ಕೊಂಬೆಯ ಕೊನೆಗೆ ಜೊತೆ ಆಗಿ ಕುಳಿತಿಹವು,
ಜೊತೆಯಿಂದ ಸುಖಪಡಿಸಿ ಒಂದನೊಂದು.

ಭೂಮಿ ಬಾನನು ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಿಹುದು ; ಬಾನ್ ಅಂತೆ
ಭೂಮಿಯನು ನೋಡಿ ಮುಖ ತಿಳಿಯುತ್ತಿಹುದು ;
ಚಳಿಯದಿನವಾದರೂ ನಭವತುಂಬಿದ ಬೆಳಕು
ಜಗಕೆ ಹೊಸತಾವುದೋ ಕಳೆಯ ತಹುದು.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟ ಹೊತ್ತಲಿ ಮನವ ಮುಸುಕಿದ್ದ
ಹಿರಿಯಬೇಸರು ಜಾರಿ ದೂರಸರಿಯೆ,
ಗೌಡನೆದೆ ಎಂತೊ ತಣಿಯಿತು : ಬಾಳುವೆಯ ಬೆಳಗೆ
ಒಲಿಯಬಲ್ಲೆ ಳೆಹೆಣ್ಣ ನಗೆಗೆ ದೊರೆಯೆ ?

ನಗೆ ಮುಗುಳ ಮುಖಮುದ್ರೆಯಲಿ ಮಲ್ಲಿ ಎದುರಿನಲಿ
ನಿಂತಪರಿ ಊರುತಿರೆ ಮನದಾಳಕೆ
ಏನ ಹೇಳುವುದು ಎನ್ನುವುದ ಕಾಣದೆ ಗೌಡ
ತೊಡಕಿದನು ಹೆಣ್ಣಹಂಗಿನ ಜಾಲಕೆ.

ಇವನು ಲೋಕವ ಕಂಡವನು ; ಕಾಣದವಳವಳು.
ಅರಿತವನು ಬಲಿತಿಹನು ; ಮಲ್ಲಿ ಎಳಸು.
ಬಾಳ ಹೊಸ್ತಿಲ ಮುಂದೆ ಇನ್ನೀಗ ಬರುವಳಿಗೆ
ತಿಳಿಯಬಹುದೆಂತಿವನ ಬಲ್ಲಬಳಸು ?

ಮಾತನಾಡದೆ ಕುಳಿತ ಊರಹಿರಿಯನ ನೋಡಿ
ತವ್ಪುನುಡಿದೆನೊ ಎಂದು ಅಂಜಿ ಮಲ್ಲಿ
' ಸಿಟ್ಟಾಯ್ತೆ ಗೌಡರೆ ' ಎಂದುಸುರಿದಳು, ಹಸುಳೆ
ಬಟ್ಟೆಯರಿಯದ ರೀತಿ ಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಅರಿಯದೆಳೆಹೆಣ್ಣಿನಲಿ ಅತಿಸರಸವನು ಮಾಡಿ
ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂತು ಎಂದರಿಯದೆ,
ಗೌಡ ಬೇಸರಗೊಂಡ, ಅವನ ಕಾಣದೆ ಮನಸು
ನಲಿಯುತ್ತಿರೆ ಎದಿರಾಂತ ಸೌಂದರಿಯದೆ.

ಅಷ್ಟರಲಿ ಕಾವಲಿಲ್ಲದ ಯಾವ ಹೊಲದಲ್ಲಿ
ಅವರೆ ತಟ್ಟಿಯ ಕಳುವುದೆಂದರಸುತ
ಪಿಲ್ಲಿ ಆ ಬಳಿಸಾರೆ ಅವಳ ಪೌಡಿಯ ನೋಟ
ಮಲ್ಲಿ ಗೌಡರ ಪರಿಯನಾವರಿಸಿತು.

ಅವರೆ ತಟ್ಟಿಯ ಹುಳಿಯ ರುಚಿಯ ಬಲ್ಲಳು ಪಿಲ್ಲಿ ;
ಆದರೆಯು ಇವರಿದ್ದ ತೆರನ ಕಂಡು
ಇದರ ಪರಿಯರಿವ ಹಿರಿರುಚಿಗೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸೋತು
ನಿಂತಳಾಬಳಿಯೊಂದುಮರನ ಹಿಂದು.

ಹಿರಿಯರುಚಿಯೇನೆ? ತನ್ನನು ಗಂಡುಸೋಕಿದುದು
ಬರಿಯ ನೆನವಾಗಿರುವ ನರೆತ ಹೆಣ್ಣು
ಎಳೆ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡಾಡೆ ನೋಡಿ ಮನ ಅರಳುವುದು,
ಕೋಳಿಗರಳುವ ರೀತಿ ನರಿಯಕಣ್ಣು.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಮರದ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸಾರುವವಳ ಕಂಡನು ಗೌಡ ;
ಊರಹಿರಿಯನು ತನ್ನ ತಳವಾರನ
ತಂಗಿಯನು ಕೆಡಿಸಿದನು ಎಂದಾಳು ಇವಳೆಂದು
ಅಂಜಿದನು : ಮೂಳಿಬಿಡುವಳು ಯಾರನು ?

ಪಿಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟವಳಲ್ಲ. ಆದರೂರಿನ ಮಂದಿ
ಅವಳ ಬಾಯಿಗೆ ಬೀಳುವುದನೊಲ್ಲದು.
ಕಂಡುದಕ್ಕೆ ಕಾಣದುದ ಬೆರಸಿ ಅದ ಕಹಿವಾಡಿ
ಅಳೆವಳಿವಳೆಂದು ಕೊಳಗದೆ ಬಳ್ಳದೆ.

‘ ನಾಳೆಯೋನಾಡಿದ್ದೊ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಆಳನು ಬಿಡಲಿ
ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಕ್ಕೆ ’ ಎಂದೆನ್ನುತ
ನೆವಕ್ಕೆ ಮಾತನು ಮುಗಿಸಿ ಗೌಡ ಹೊರಟನು ಮನೆಗೆ,
ಇಂತು ಉಳಿಸುತ ತನ್ನ ಸಂಪನ್ನತೆ.

ಪಿಲ್ಲಿ ಬಂದುದ ಕಂಡು ಗೌಡ ಓಡಿದನೆಂದು
ಮಲ್ಲಿ ಕಾಣಳು ; ತನ್ನ ನುಡಿ ಕೆಟ್ಟಿತು,
ಕೋಪದಲಿ ಅವನು ನಡೆದನು, ಎಂದೆ ಎಣಿಸಿದಳು ;
ಭಯ ಮನದೆ ಆಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿತು.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಏನ ಮಾಡಿದೊಡೆ ಸರಿ ಆಗುವುದೊ ಈ ತಪ್ಪು,
ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳುವುದೆ? ಏನಗೆಯ್ವೆ?—
ಎನುತಿರಲು ಹುಡುಗಿ, ಅವಳೆಡೆಗೆ ಬಂದಳು ಪಿಲ್ಲಿ,
ಇವರೀವರೊಲವಿನಭಿಮಾನಿ ದೈವ.

‘ಏನೆ ಮಲ್ಲಿ? ಒಳ್ಳೆ ಜಾಣೆ; ಗೌಡರ ಹಿಡಿದೆ;
ಆರುತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಹೈದ
ಬಾಯೆನಲು ಒಲ್ಲೆನೆಂದೆ. ಪಾಪ, ಪ್ರಾಯದವ,
ಅಂತೆ ಉಗುಳನು ನುಂಗಿ ಸುಮ್ಮನಾದ.

‘ಬಸವಿಯಾದರೆ ಏನು? ಚೆಲುವಿ, ನೀ ಬಲುಚೆದುರಿ;
ಬಡಪಾಪಿ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಸೆರಗಹೊದಿಸಿ
ಒಡವೆ ವಸ್ತುವನೇನ ಪಡೆಯುವುದು? ದೊರೆಗೊಲಿಯೆ
ಬೆಳಗುವನು ಬರಿಕೈಯ ಕಡಗ ತೊಡಿಸಿ.

‘ಎಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟರು ಏನಕೊಡಬಹುದು ಬಡಹೈದ,
ಚಿಂದಿ, ತಂಗಳು, ಬರಿಯಮೈ ಅಲ್ಲದೆ?
ಗೌಡನಿಗೆ ನಕ್ಕರೆ ತುಪ್ಪದನ್ನದ ಊಟ
ಪಟ್ಟಿಯಂಚಿನ ಸೇಲೆ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

‘ ಮುದುಕನಾಡುವ ಸರಸ ಕುದುಪಲಕ್ಕಿಯ ಅನ್ನ;
ಒದಗುಹಿಟ್ಟಿನ ದೋಸೆ; ಒಳಿತು ಮೈಗೆ.
ಹೊಸ ಸೇಲೆಗಿಂತ ಹಿಂದಿನ ಸೇಲೆ ಒಡಲಂದ;
ಬಹಳ ಮಿದು ಕೈಗೆ ಆ ಹಳತು ನೇಯ್ಗೆ.’

ಸ್ವಾತಿಗಳಸುತಲಿರುವ ಎಳೆ ಹೆಣ್ಣು ಕಿವಿದೆರೆಗೆ
ಹಿಮದ ಹನಿಯನು ಸುರಿದಳಿಂತು ಜ್ಯೇಷ್ಠೆ.
ಅರ್ಧ ತಿಳಿಯಿತು; ಅರ್ಧ ತಿಳಿಯದಿದ್ದಿತು: ಎಳೆಯ
ಶುದ್ಧಮನಸಿಗೆ ಅರಿವುದೆಂತು ಚೇಷ್ಟೆ?

ಬಸವಿ ನಿಜ ಮಲ್ಲಿ. ಅವಳನು ಅದಕೆ ಮುಂದಾಗಿ
ನರಸ ಹೊಂದಿಕೊ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದನು.
ಬೇಕೆನಿಸಲಿಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ; ಒಲ್ಲೆನೆಂದಳು;
ಆ ಚಪಲವನು ಅವನು ಮರೆತೊದ್ದನು.

ಆದರೇನಿದು ಬಲ್ಲ ಪಿಲ್ಲಕ್ಕನಾಡಿದುದು?
ಗೌಡ ಒಲಿವನೆ ತನ್ನ? ಯಾಕೆ ಕನಸು?
ಎಂಬ ಹೊತ್ತಲೆ, ಒಲಿವನೇ, ಒಲಿಸಲೇ, ಎಂದು
ಒಳಗೆ ಕುಡಿ ಒಡೆದಿತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಮನಸು.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಇಂತು ಸೊರೆದಿರೆ ಆಸೆ, ತಾವರೆಯ ನೀರಂತೆ
ಪಿಲ್ಲಿ ಆಡಿದ ಮಾತ ಎಲ್ಲಕೊಂಕು
ತರುಣಿಯೆದೆಯನು ಮುಟ್ಟಲಾರದೋಡಿತ್ತು ಹರಿದು ;
ಎಳೆ ಉಸಿರ ಸೋಕುವುದೆ ಬಲ್ಲಡೊಂಕು ?

‘ ಪಿಲ್ಲಕ್ಕ ನಾನು ನರಸಣ್ಣನ್ನ ಒಲ್ಲದ್ದು
ಕೋಪವಾಯಿತೆ ನಿನಗೆ ? ’ ಎಂದು ಮಲ್ಲಿ
ಮನಮರೆಸಿ ನುಡಿದಳು. ಇಂತು ನಡೆವುದು ಮಂದಿ
ಹಾವು ಎದುರಿಗೆ ಬರಲು ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ.

ಅಕ್ಕ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಅಣ್ಣ ತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಮನಸೋತು
ಪಿಲ್ಲಿ ನಿಂದಳು ವರದ ಮುದ್ರೆಯಾಗಿ ;
ಗೌಡನಿಗೆ ಇವಳ ಸೇರಿಸಬೇಕು ಎಂಬಾಸೆ
ಬೇರೂರಿ ಮನಸಿನಲಿ ಭದ್ರವಾಗಿ.

ಒಳಿತು ತಾನಾಗಿ ನಡೆಯುವ ವೇಳೆ ನೆರವಾಗಿ
ಹಿರಿಮೆ ಪಡೆಯುವುದೊಂದು ತೆರನ ಚಿದುರು.
ಅಂತೆ ಅದು ಒಂದು ರೀತಿಯ ನಲ್ಮೆ ಅರ್ಘ್ಯಕೊಡಿ :
ಮೇಲೇರಿಬಹುದು ನೇಸರಿನ ಕದಿರು.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

‘ ನರಸಣ್ಣ ಒಲ್ಲವಿರೆ ಬೇಡ ; ಗೌಡನ ಒಲಿಸಿ
ನೀ ಬಾಳಿ ನಿನ್ನವರನೆಲ್ಲ ಹೊರೆಸು ;
ಏನ ಹೇಳಿದ ಗೌಡ ? ನಾ ಬಲ್ಲೆ ; ಒಲಿದಿಹನು ;
ಸಂದಿಯಲಿ ಸಿಲುಕಿಹುದು ಹುಲ್ಲೆಗೊರಸು ’

ಎಂದು ನುಡಿದಳು ಪಿಲ್ಲಿ, ಏನೊಂದನರಿಯದೆ.
ಏನೊಂದನರಿಯದೆಯೆ ಮಲ್ಲಿ, ‘ ಆಕ್ಕು,
ಗೌಡ ಜ್ವರದೊಂದು ಔಸದದ ಮಾತಾಡಿದರು,’
ಎನಲು, ‘ ಆ ’ ಎಂದಳು ಪಿಲ್ಲಿ ನಕ್ಕು.

‘ ಆ ಔಸದದ ಮಾತೆ ನಾನಾಡಿದುದು ಕೂಡ ’
ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಪಿಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲ ಕೇಳಿ,
‘ ಇಂದು ಸರಿರಾತ್ರಿ ಗೌಡನ ಕಾಲ ಹಿಡಿ ಒಮ್ಮೆ,
ಗೌಡ ಆಕ್ಷಣದಿಂದ ವ ಲ್ಲಿಯಾಳು.’

ಎಂದು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಕಲಿಸಿದಳು. ಹೆರೆ ತಾರೆ
ಹಾವು ತೊಂಡೆಯ ಮಾತು ಹಳತವಳಿಗೆ ;
ಉಷೆ ಕಲಾವತಿ ನೃಂದೆ ದಮಯಂತಿಯರ ಕತೆಯು
ಅರಿದವರಿಗಿಂತ ನುಡಿ ತೆಳು ಜವನಿಕೆ.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಹಿರಿಯವಳು ಹೇಳಿದುದನೆಲ್ಲ ಕೇಳುತ್ತ ಮಲ್ಲಿ
ಬೆರಗುಗೊಂಡಳು ; ಗೌಡ ತನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿ
ಸರಸವಾಡಿದನೆಂದು ಹೆಮ್ಮೆಗೊಂಡಳು ; ಅವಳ
ಮನತಣಿಸಿತವನ ಆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ.

ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಪಿಲ್ಲಿ, ಕುಳಿತಿದ್ದ ತಾಣದಲೆ
ಇಷ್ಟು ಅವರೆಯ ತಟ್ಟಿಯನು ಕುಯ್ದಳು ;
ಗೌಡನರಸಿತಿಯಾಗಿ ನನ್ನ ಮರೆಯದಿರೆಂದು
ನಗುತ್ತ ನುಡಿಯುತ್ತ ಅದನು ಮನೆಗುಯ್ದಳು.

ಮಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಕುಳಿತು ಗೌಡನಾಸೆಯ ತಾನು
ಎಂತಾದರೂ ಸಲಿಸಬೇಕು ಎಂದು
ಮನಮಾಡಿದಳು ; ಅದನು ತನ್ನಾಸೆಯೆನ್ನದೆ.
ಇದು ಹೆಣ್ಣುಮನದ ಪರಿಪಾಕ ಒಂದು.

*

*

*

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಜ್ವರ ಬಂದು ನಿಂತಂದಿನಿಂದ ಚಳಿದಿನವೆಂದು
ಗೌಡ ಮಲಗುವನೆಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ.
ಆ ಇರುಳು ಮಲಗಿದನು : ನಿದ್ರೆ ಬಾರದು. ಏಕೆ?
ಮನ ಕದಡಿಹಳು ಚೆಲುವ ಜಾಣೆ ಮಲ್ಲಿ.

ತೊಟ್ಟಿಯಲಿ ತುಂಬುತಿಂಗಳ ಬೆಳಕು : ಕೋಣೆಯನು
ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ ದೀಪಬೇಡೆಂಬ ರೀತಿ.
ಗೌಡನಿಗೆ ಮನದಿವ್ಯಭಿ : ಹೆಂಡಿರನು ಮರೆತಿವಳ
ನೆನೆವೆನೇ, ಇದು ಯಾವ ಹುಂಬನೀತಿ?

ತುಂಬುತಿಂಗಳ ಬೆಳಕು ಹಗಲೆಂದು ಭ್ರಮೆಗೊಳಿಸಿ
ಹೊರಗೆ ಅರಳಿಯಮರದಿ ಹಕ್ಕಿ ಜೋಡಿ
ನೊರೆದಿದ್ದು ಜೊತೆಕರೆದು ಸುಮ್ಮನಾದುವು ಮತ್ತೆ,
ಹಗಲಲ್ಲ ಬಿಡು, ಎಂದು ತರ್ಕಮಾಡಿ.

ಮಗ್ಗಲಿಗೆ ಹೊರಳಿದನು ಗೌಡ. ಎದುರಲಿ ಯಾರು?
ನೆನಹು ಹೊರಗಡೆ ಮೂರ್ತಿಯಾಯಿತೇನು?
ಯಾರು ಎಂದನು ಗೌಡ; ನಾನು ಎಂದಳು ಮಲ್ಲಿ.
ಅದೆ ರೂಪು, ಭಂಗಿ; ಅದೆ ಬಾಯ ಜೇನು.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

‘ ಇಲ್ಲಿ ಯೇತಕೆ ಬಂದೆ ’ ಎಂದು ನುಡಿದನು ಗೌಡ ;
ಮಲ್ಲಿ ಉಸುರಿದಳು ‘ ನಾ ಬಸವಿ ’ ಎಂದು.
ಯಾವ ಮಾತಿಗೆ ಯಾವ ಮಾತು ? ಆದರೆ ‘ ಬಸವಿ ’
ಬಿಡಿಸಿತವನನು ಒಂದು ವಿಷಮದಿಂದ.

ಗೌಡ ಮಲ್ಲಿಯನಂತೆ ಕಣ್ಣೆಕ್ಕೆ ನೋಡಿದನು.
ತುಂಬುತಿಂಗಳ ಭ್ರಮೆಗೆ ಮನತೆತ್ತನು.
ಹೆಂಡಿರೇ ಇವಳೆಂದು ತಿಳಿದಂತೆ ಕೈಚಾಚಿ
ಬಂದವಳನೊಪ್ಪಿ ಇಟ್ಟನು ಮುತ್ತನು.

*

*

*

ಬೆಳಗಾಗ ಊರೂರೆ ಬೆರಗಾಗಿ ಕೇಳಿತು,
ಗೌಡ ಮಲ್ಲಿಯ ಕೂಡಿಕೊಂಡನೆಂದು.
ಮಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಗೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿದಳು, ಗೌಡನನು
ಕೂಡಿದನು, ಅವ ನನ್ನ ಗಂಡು, ಎಂದು.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಕೈಹಿಡಿದು ಒಬ್ಬ ಸೊಸೆಯನೆ ತರದೆ ಹೋದನೇ
ಎಂದು ಗೌಡನ ತಾಯಿ ಮರುಗಿ ಇನಿಸು,
'ಒಳಿತಾಯಿತೊಬ್ಬೊಂಟಿ ನಿಲ್ಲನೇ ಇದೆ ಸಾಕು'
ಎಂದು ನುಡಿದಳು ಮತ್ತೆ ಕರಗಿ ಮನಸು.

ಓರಗಿತಿಯರಿಗೇನು ? ಮನೆಗೆಲಸ ಮಾಡುವರೆ
ತಮ್ಮೊಡನೆ ತೊತ್ತಿವಳು ಮತ್ತೊರುವಳು.
ಮದುವೆಯಾದರೆ ಹೆಚ್ಚು, ಇಲ್ಲದಿರೆ ಕಡಿಮೆಯೇ ?
ತಾಲಿಯಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕಸ ಹೊರುವಳು.

ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ನಾದಿನಿಗೆ ಮನಕೆ ಇದು ಸಂತೋಷ.
ಹೊಸಬಳಾವಳೊ ಬಂದು, ಒಡತಿಯೆಂದು
ಮನೆಯನಾಳುವಳೆಂಬ ಭಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಮಲ್ಲಿ
ಹಾವು ಹುಳು ಅಲ್ಲ ; ಬರಿಮಿಡಿತೆ ಒಂದು.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಿಲ್ಲಿ ಬಂದಳು. 'ಏನು ಮಲ್ಲಕ್ಕ
ಚೆನ್ನವೇ' ಎಂದು ಮರ್ಯಾದೆ ಕೊಟ್ಟು.
ನಿನ್ನೆ ಏನೇ ಎನಿಸಿಕೊಂಡವಳು ಇಂದೊಡತಿ ;
ತಾನೆಂದಿನಂತೆಯೇ ಪ್ಯಾಡೆ, ಮಟ್ಟು.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಮಲ್ಲಿ ಈ ಮರ್ಯಾದೆ ಹೀನಾಯ ಒಂದನೂ
ಕಾಣಳವಳಿಗೆ ಇದ್ದು ದೊಂದೆ ಚಿಂತೆ:
ದೊರೆಯ ನಲಿಸುವುದು ದೊರೆಯನು ನೋಡಿ ತಣಿಯುವುದು,
ಶಿವನೆದುರಿನಲಿ ಕುಳಿತ ನಂದಿಯಂತೆ.

ಮಾಗಿ ಮಾಗುತ ಚಳಿಯ ದಿವಸಗಳು ಸಾಗುತ್ತ
ಹೊಲ ಕುಯ್ಯಲಾಗುತಿರೆ ಮಲ್ಲಿ ನಲ್ಲ
ಒಡಲೊಡಲ ತಣಿಸಿದರು, ಪ್ರೇಮರಸದೋಕುಳಿಯ
ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರ ಸಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿ.

ಏನು ಇದು ಬಹುವಿಷಯ ಎಂಬಿರಾ? ನಾನಿದನು
ವಿಷಯವೆಂಬೆನೆ ಅಲ್ಲವೆಂಬರೆದುರು?
ಸೀಬಂದುವಸ್ತು ಅಲ್ಲದ ಜನಕೆ ರಸತಾಳೆ
ಕಬ್ಬಲ್ಲ; ತೆಳುವಾದ ಬೊಂಬು ಬಿದಿರು.

ಗೌಡನಿಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೀ ತಿಳಿವಿಲ್ಲ. ಹೊಸ ಒಲವ
ಸುಖಕವರ ಬಾಳಾಗ ಒತ್ತೆಯಾಗಿ
ಮೆಯ್ಯ ಸವಿಯುತ ಅವರು ಇರುವುದನೆ ಮರೆತರು,
ಭೂಮಿಯೇ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ದತ್ತುಹೋಗಿ.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಮಾಂಸ ವಸ ನೊದಲಹ ವಿಕಾರದಿಂದಾನಂದ
ಬರಬಹುದೆ? ಈ ಜಗವ ಮಾಡಿದವಗೆ
ಇದೆ ಪದ್ಧತಿಯೊ ಏನೊ? ಇಂತಲ್ಲದಿರೆ ಎಂತು
ಮಣ್ಣು ಕಸ ಹಣ್ಣು ಹೂ ಆಗುವ ಬಗೆ?

* * *

ಎರಡು ಮಕ್ಕಳ ಹೆತ್ತು ಕಳೆದುಕೊಂಡಳು ಮಲ್ಲಿ;
ಗಂಡು ಹುಟ್ಟಿದ ತರುಣದಲೆ ತೀರಿತು.
ಹೆಣ್ಣು ಬೆಳೆಯಿತು ಆರುವರುಷ; ಹೊನ್ನಲಗಂತೆ
ಹೊಳೆದು, ಎಳೆಹರೆಯಂತೆ ಕಳೆಯೇರಿತು.

ಆರುವರುಷದ ಹುಡುಗಿ ಒಂದು ದಿನ ಹಸು ಹಾಯ್ದು
ಗಾಯವಡೆದುಸಿರುಳಿದು ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿತು.
ಮಲ್ಲಿ ಗೌಡರ ಆಸೆ ಒಲವಿನೆರಕದ ಗೊಂಬೆ
ಎದೆಯಿಂದ ಕೆಡೆದುರುಳಿ ಮಣ್ಮುಚ್ಚಿತು.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಮಲ್ಲಿ ಅತ್ತಳು ; ಕಣ್ಣನೊರಸಿಕೊಂಡಳು. ಅತ್ತಿ
ಗೌಡ ಉಳಿದೆಲ್ಲರನು ಸಂತೈಸುತ್ತ,
' ಸಾಕಿನ್ನು, ಅಳು ಬಿಡಿರಿ,' ಎಂದವರ ಗದರಿದಳು ;
' ತೊತ್ತು ಹೆತ್ತು ದಕಿಷ್ಟು ಚಿಂತೆ ಹೊಸತು.'

ಇಷ್ಟು ವೇಳೆಗೆ ಮಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗೌಡಗೆ ಮಾತ್ರ
ಮೆಚ್ಚಾದಳಲ್ಲ ; ಮೆಚ್ಚುವಳತ್ತಿಗೆ ;
ಮೆಚ್ಚು ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ನಾದಿನಿಗೆ, ಮೆಚ್ಚಿಲ್ಲರಿಗೆ ;
ಮೆಚ್ಚು ಊರಿಗೆ ; ಊರ ಅಸುತ್ತಿಗೆ.

ಮನೆಗೆಲಸವನು ಜೀತದಂದದಲಿ ಮಾಡುವಳು ;
ಗೌಡನುಣುವಂದವನ ಬಳಿಗೆ ಸಾರಿ
ಅವನುಣುತಲಿರುವ ಮುದ್ದೆಗೆ ಕೈಯಹಿಡಿಯುವಳು ;
ಅದನು ತಾನುಣ್ಣುವಳು, ಗಳಿಗೆ ವಿಾರಿ.

ಏನು ಶಾಸ್ತ್ರವಿದೆಂದು ಕೋಪಮಾಡುವ ಗೌಡ.
ಮಲ್ಲಿ ' ಈ ಶಾಸ್ತ್ರ ನನ್ನದು' ಎಂಬಳು.
' ಈ ಒಡಲು ನಿನ್ನದು. ನಿಜದಿ ಇದಕೂ ಹಿಟ್ಟು
ನೀ ತಿನಿಸಬೇಕು' ಎನ್ನುತ ತಿಂಬಳು.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಹಲ್ಲಿಲ್ಲದತ್ತೆಗೆ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆಯನು ಕುಟ್ಟೆ
ಕೊಡುವುದಿವಳದೆ ಕೆಲಸ ಜಾವಕೊಮ್ಮೆ,
ಮುದುಕಿ ಮೈನೋವೆನಲು ಒತ್ತುವಳು ; ತನಗೇನು,
ಯಾವ ಕೆಲಸ ? ಇಲ್ಲ, ಯಾವ ಹೆಮ್ಮೆ ?

ಅತ್ತಿಗೆ ನಾದಿನಿ ಓರಗಿತಿಯರ ಜೊತೆಗೆ
ನಗುತ ಇರುವಳು. ತನ್ನ ಸೇಲೆ ಒಗೆಯೆ
ಕೊಳಕೆ ಹೋಹಂದು ಅವರರಿವೆಗಳನೊಯ್ಯುವಳು.
ಒಲ್ಲರಾರಿಂತಿವಳು ಮೇಲ ಬಗೆಯೆ ?

ತಾನು ಗೌಡನ ಕೂಡಿದೊಂದು ವರುಷಕೆ ಮಲ್ಲಿ
ಮೂರು ಹಣದೊಂದು ಸೇಲೆಯನು ಕೊಂಡು
ಪಿಲ್ಲಿಗಿತ್ತೆಂದಳು : ' ಪಿಲ್ಲಕ್ಕ ನಿನ್ನಿಂದ
ನಾ ನನ್ನ ದೊರೆಯ ಸೇರಿದೆನು. ಕಂಡ್ಯಾ ? '

ಬತ್ತ ಕುಟ್ಟಿದರೆ ರಾಗಿಯ ಬೀಸಿದರೆ, ಒಂದು
ಹಿಡಿ ತನಗೆ, ಎಂದು ಅತ್ತೆಯನು ಕೇಳಿ
ಕೂಡಿಸುತ ಗುಡಿಗೊ ಭಿಕ್ಷುಕೊ ಅದನು ನೀಡುವಳು.
ದಿನದಿನಕೆ ಹಸನಾಯಿತವಳ ಚಾಳಿ.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಗೌಡನಿಗೆ ಇವಳ ಬೆಳವಿಯ ನೋಡಿ ಅಚ್ಚರಿ.

ತೃಣವನರಿಯದೆ ಬಂದ ಮೊದ್ದು ಹೆಣ್ಣು
ಎಷ್ಟು ಕಲಿತಳು! ಅಂತೆ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾದಳು!
ಮೊಲ್ಲೆಯೆನೆ ಹಲ್ಲು, ಕಿವಿಯುದ್ದ ಕಣ್ಣು.

ಮಗಳು ತೀರಿದ ಸಮಯ ಬೋಯಿಗಳ ಗುಂಪೊಂದು
ಊರಿಗೈತರೆ ಮಲ್ಲಿ, ಮುಕ್ಕಂಡುಗ
ಎರಡು ಐಗಳ ರಾಗಿ ಮಾತಾಡಿ, ಕೊಳ ಒಂದ
ಹೊಯ್ಸಿದಳು, ಊರ ಏರಿಯ ದಂಡೆಗೆ.

ಧರ್ಮದಲಿ ನಾವಿಷ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಡುವೆವು ಎಂದು
ಬೋಯಿಗಳು ಹಿಟ್ಟೆಗೇ ಕಲ್ಲನೊಡೆದು
ತಿಂಗಳೂ ದಿವಸ ಕಟ್ಟಿದರು. ಕೊಳ ಚೆಲುವಾಯ್ತು
ಜಲದೇವಿ ಪೂಜೆ ಶುಭದಲ್ಲಿ ನಡೆದು.

ಕೊಳಕೆ ಗೌಡರ ಬಾವಿ ಎಂದು ಹೆಸರಿರಲೆಂದು
ಮಲ್ಲಿ ಎಂದಳು. ಗೌಡ ಆಗದೆಂದ:
ತೊತ್ತಾಗಿ ದುಡಿದ ರಾಗಿಗೆ ತೆಗೆದ ಬಾವಿ ಇದು,
ಕೊಳ ನಿನತು ಎಂದ, ಅನುರಾಗದಿಂದ.

ಆದನು ಮಲ್ಲಿಯ ಕೋಶು ಎಂದ ಎಳಸ

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಕೊನೆಗೆ ಜೋಯಿಸರೊಂದು ನ್ಯಾಯವನು ಮಾಡಿದರು :

‘ ಕೊಳವ ಮಲ್ಲಿಯ ಗೌಡರದು ಎನ್ನುವ ;
ಬಾವಿ ಗೌಡರದು, ಗೌಡರು ಮಲ್ಲಿಯವರಾಗಿ ;
ಇಟ್ಟು ನೋಡಿರಲೆ ಹೆಸರಿನ ಚೆನ್ನವ.’

ಕೆಲದ ನೆಲವನು ಕೊಂಡು ತೋವು ನೆಡಿಸಿದ ಗೌಡ.

ಹತ್ತುವರುಷದ ದಿವಸ ಅದನು ಬೆಳೆಸಿ,
ದೇವರನು ಬಿಜಗೈಸಿ, ವನಭೋಜನವ ನಡೆಸಿ,
ಅದನು ಮಲ್ಲಿಯ ತೋವು ಎಂದ ಎಳಸಿ.

ಮಲ್ಲಿಯೆಂದಳು : ‘ ಗೌಡನನು ಬಿಟ್ಟು ಬರಿ ಮಲ್ಲಿ
ಯಾವ ಕೆಲಸಕೆ ಬಹುದು ? ಎಸೆಯಿರತ್ತ.
ಗೌಡ ತೊಟ್ಟರೆ ಜೋಡು ; ಕಳೆಯೆ ಬರಿಚಕ್ಕಳ ;
ಬಹಳ ಮಾಡಲು ಸಲ್ಲ ಬರಿಯ ತೊತ್ತ.

‘ ತೋಪ ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿಯದು ಎನಲಿ,’ ಎಂದಳು.

ಆ ಹೆಸರೆ ನಿಂತಿಹುದು ತೋಸಿಗಿಂದೂ.
ಬಹುವರ್ಷ ಇಲ್ಲಿ ಗಿಡದೊಡನೆ ಕಾದಲರೊಲವ
ಬೆಳೆಸಿದರು ಸರಸಸಲ್ಲಾಪದಿಂದ.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯಲಿ ಅಲರ ಮೇಲ ಸುಂದರಿ ತೌರ
ಶುಭವ ಬಯಸಲು ಬರುವ ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ
ಮಲ್ಲಿ ಗೌಡನ ತಾಯ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಮಂಟಪವ
ಕಟ್ಟಿಸಿದಳೆತ್ತರದ ರಚ್ಚಿಯಿಕ್ಕಿ.

ಮದಿವೆಯಾದವಳು ಗಂಡಗೆ ಕೊಡುವ ಎಲ್ಲ ಸುಖ
ಮದಿವೆ ಆಗದೆ ಮಲ್ಲಿ ತನ್ನರಸಗೆ
ಇತ್ತಳೆಂದೆನೆ ಮಾತು ಬಹು ಕಡಿಮೆ ಆಗುವುದು ;
ಅಷ್ಟು ಚೆಲುವಿವರುಸಿರ ಹೊನ್ನ ಬೆಸುಗೆ.

ಗೌಡಿಕೆಯ ಕೆಲಸದಲಿ ಊರ ಮಂದಿಯ ಜೊತೆಗೆ
ಚಾವಡಿಯೊಳಿರುವಂದು ಅಲ್ಲೆ ಇದ್ದು
ಎರಡಡಕೆ ಸುಣ್ಣಹಚ್ಚಿದವಲೆಯ ಕೊಡುವಳೇ
ಹೆಂಡಿರಾದವಳು ? ಇದು ಎಲ್ಲಿ ಸುದ್ದಿ ?

ಮಲ್ಲಿ ಇದೆ ಮಾಡುವಳು ; ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ಅಲ್ಲಿ
ಜೊತೆಯಲಿರುವಳು ; ಬೇರೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ.
ಇಂತು ಬಾಳಿದರಿವರು ; ಈ ಪ್ರೇಮಸರಮಾನ್ಯ
ಕೊನೆಗು ಬಿಸಿಯಾಗಿತ್ತು, ಹಳಸಲಿಲ್ಲ.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಮನೆಯ ಮಕ್ಕಳು ಬೆಳೆಯೆ, ಮದುವೆಗಳ ಮಾಡಿದರು ;
ಸೊಸೆಯದಿರು ಬೇರೆ ಅತ್ತೆಯ ಕಾಣರು ;
ತೊತ್ತಾಗಿ ಬಂದರೂ ಅತ್ತೆಯಾದಳು ಮಲ್ಲಿ ;
ಯಾರೇನು ಮಲ್ಲಿಗೊಲಿಯದೆ ಮಾಡರು.

ಯಾವ ಮಂತ್ರವೋ ಯಾವ ತಂತ್ರವೋ ! ಎಲ್ಲಿಂದ
ಕಲಿತೋ ಮಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲ ಹದಿರ ?
ಕುಲ್ಲ ಕಾಣದ ಒಳ್ಳೆ ಮನಸೊಂದು ಅವಳದು.
ಇದಕೆ ಸಮನಾಗುವುದೆ ಬಲ್ಲ ಚಿದುರು ?

ಇಷ್ಟರಲಿ ಬಾಳ ಮುಗಿಸಿದಳು ಗೌಡನ ತಾಯಿ,
ಮಲ್ಲಿಯಿಂದೆಲ್ಲ ಸೇವೆಯನು ಕೊಳುತ.
'ಮಗಳಾದೆ, ಸೊಸೆಯಾದೆ, ಮನೆಗೆ ನೀ ಸಿರಿಯಾದೆ
ಅಪರಂಜಿ ನೀ' ಎಂದವಳ ಹೊಗಳುತ.

ಮಲ್ಲಿ ಗೌಡನನು ಸಂತಯಿಸಿದಳು ; ಮಕ್ಕಳಿಗೆ
ತಾನೆ ಅಜ್ಜಿಯ ತಾಣವನು ಕೊಂಡಳು.
ಹೆತ್ತ ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲದವಳು ಅದಕೂ ಮಿಗಿಲು
ಮಕ್ಕಳನು ಹೊರೆವ ಸೌಖ್ಯವನುಂಡಳು.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

* * *

ಐವತ್ತು ವರುಷದಿನ ಗೌಡ ಮಲ್ಲಿಯರಿಂತು
ಹೆಣ್ಣುಂಡು ಬಾಳಿನಲಿ ಜೊತೆ ನಡೆದರು.
ಮರೆದು ಹೋದುವು ಜಾತಿ, ಮದುವೆಯಿಲ್ಲದ ಮಾತು ;
ಹಿರಿಯೊಲವ ಹೆಸರನಿರುವರು ಮುಡಿದರು.

ದಿನ ಕಳೆದು ಗೌಡ ದೇವರ ಸೇರೆ ಹೊರಟನು.
ಮಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯದ ಮಾತುಗಳನಾಡುತ
ಎದುರಿನಲಿ ಕುಳಿತವಳು ಇಂತೆಂದು ಬೇಡಿದಳು,
ಕೈಬೆರಳು ಅವನ ಕುರುಳಿನೊಳಾಡುತ.

‘ ನೀನೀಗ ಹೋಗುತ್ತಿಹೆ ; ಹಿಂದೆಯೇ ನಾ ಬರುವೆ.
ಹೋದವನು ನನ್ನ ಮರೆಯುವುದು ಸಲ್ಲ.
ಕೈಹಿಡಿದು ಹೋದವಳು ಅಲ್ಲಿಹಳು, ಸೇರುವಳು ;
ಆದರೂ ನೆನವಿರಲಿ ಬಡವಿ ಮಲ್ಲಿ.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

‘ ಇಲ್ಲಿ ದಿನ ಮುಗಿದು ನಾ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಂದಂದು
ಪರಿವಾರದವರು, ಇವಳಾರ ಹೆಣ್ಣು,
ಎಂದು ಕೇಳುವ ಮೊದಲೆ, ಎನ್ನವಳು, ಎನಬೇಕು.
ಗಂಡಿಂತು ನುಡಿವುದು ಅಪಾರ ಚೆನ್ನು.

‘ ಮದಿವೆಯಾಗಿದ್ದೆನೇ, ನಾ ಹೇಳಬಹುದಿತ್ತು,
ಗೌಡರವಳು, ಎಂದು; ಮದಿವೆಯಿಲ್ಲ.
ಗಂಡು ಎನತೆನ್ನದಿರೆ ಹೆಣ್ಣಿನಗೆ ಹೊಗಲಿಲ್ಲ.
ಎನತೆನಲು ಅದುವೆ ಹೊಸ ಕುದಿಯಬೆಲ್ಲ.

‘ ಬಹ ಜನ್ಮ ಮದುವೆಯೇ ಆಗುವ. ಇದು ಬೇಡ,
ಕೂಡಿಕೊಂಡವರೆಂಬ ಅಡ್ಡ ಗೀಟು;
ಒಲಿದವರು ಎಂಬುದನು ಕಂಡನೇ, ದೇವರಿಗೆ
ಇದ ನೀಡುವುದು ಏನು ದೊಡ್ಡ ಮಾತು?

‘ ಕೈಹಿಡಿದ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಇನಿಸು ಅನಿಸನು ಅಟ್ಟು
ನಾ ನಿನಗೆ ತಳಿಗೆಯಲಿ ಇಕ್ಕಬೇಕು.
ಬಹು ಎಳಸುವರು ಎಂದು ಕಂಡೊಡನೆ ಸಲಿಸುವನು;
ಈ ಸಲಕೆ ತೊತ್ತೆಂಬ ತುಕ್ಕು ಸಾಕು.’

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಗೌಡ ಭಾಷೆಯ ಕೊಟ್ಟು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೈಯಿಟ್ಟು,
ಕಣ್ಣು ಕಣ್ಣುಲಿ ನೆಟ್ಟು ಜೀವ ಬಿಟ್ಟು ;
ಮಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದಳಲ್ಲೆ ಸತ್ತುದಕು ಮಿಗಿಲಾಗಿ,
ನಲ್ಲನಳವಿನ ಬೇನೆ ಕುಸಿಯೆ ಕುಟ್ಟಿ.

ದೇವರಡಿಯನು ಜೀವ ನೇರ ಸಾರಲಿಯೆಂದು
ಮಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರವನೆಲ್ಲ ನಡೆಯಿಸಿದಳು ;
ಬಹು ದಿನದ ಬಾಳ ಮೇಲೈಗೆ ತಕ್ಕ ರೀತಿಯಲಿ,
ಅನ್ನಬಟ್ಟಿಯ ದಾನ, ಕಡೆಯ ಹದುಳ.

ತಾಯಿ ತೀರಿದ ಅಂದು ತಮ್ಮದಿರ ಹೆಂಡಿರು
ಪಾಲು ಮಾಡುವ ಮಾತನೆತ್ತಿದ್ದರು.
ಜೊತೆಯಾಗಿ ಬಾಳುವುದು ನೋಡುವವರಿಗೆ ಚೆನ್ನು ;
ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊ ಮುಸುಕಿನ ಗುದ್ದುಲು.

ತಮ್ಮದಿರು ಪಾಲಾಗಿ ಬೇರೆ ಆದರು ಆಗ ;
ಈಗ ಗೌಡನ ಮನೆಯ ಪಾಲ ಮಾತು
ಸೊಸೆ ಒಬ್ಬಳೆತ್ತಿದಳು. ಮಲ್ಲಿ ಅದಕೆಂದಳು :
'ಅಮ್ಮ! ಈ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಹೂತು

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

‘ನಾನೊಂದು ಮುದಿಗೊಡ್ಡು ಇಹೆನು. ಅಯ್ಯೋ! ಪಾಪ!

ಎನ್ನಿ; ನಾ ಗೌಡ ಕಳೆದಿಸೆದ ಜೋಡು.

ನಾನಿರುವ ವರೆಗೆ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಇರಿ; ಆ ಮೇಲೆ

ನಿಮ್ಮಿಷ್ಟದಂತಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಪಾಡು.

‘ನನ್ನ ಗಂಡನು ನಾನು ಎನ್ನಬಲ್ಲದು ಹಕ್ಕಿ;

ನನ್ನ ಮಗ ನಾ ಎನ್ನಬಲ್ಲದು ಹಸು;

ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಾ ಎಂದು ಅಕ್ಕತಂಗಿ ಎಂದು

ಸೈರಿಸಲು ಬಲ್ಲೆ ನೀನೇ ಹೆಂಗುಸು’

ಇಂತವಳ ಬೇಡಿ ಗೌಡನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ: ‘ಅಪ್ಪ!

ನಿಮ್ಮ ಮೊಮ್ಮಗ ನಿಮ್ಮ ತೋಳ ನೆಲೆಗೆ

ಬೆಳೆದಂದು ಪಾಲಾಗಿ; ಆತುರದಿ ಹಿರಿದಿರೆ,

ಕಾಳರ್ಥ ಹೋಗುವುದು ಆಳುಗಳಿಗೆ.

‘ಮೊಮ್ಮಕ್ಕ ದುಡಿವರು, ನಾನು ಕುಳಿತಿಹೆನೆನುತ,

ಪಾಲಾಗುವರೆ ಅದೇ ಬೇರೆ ತೀರು;

ನಾ ದುಡಿದು ಮಗನಿಂದ ಆಳಿಂದ ದುಡಿಸುವೆನು

ಎಂಬವನ ನೆಲನಿಟ್ಟು ತಾರು ಮಾರು.’

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಎಂದು ಹಂಬಲಿಸಿದಳು. ಮಕ್ಕಳೇನೆಳೆಯರೆ?
ಕಿರಿಯರಿವಳಿಗೆ; ಊರ ಹಿರಿಯರವರೆ.
'ಸುಮ್ಮನಿರು, ಪಾಲ ಮಾತೇನೀಗ,' ಎಂದರು.
ಹಳೆಯ ಬಾಗಿಲೆ ಮನೆಗೆ, ಹೊಲಕೆ ತೆವರೆ.

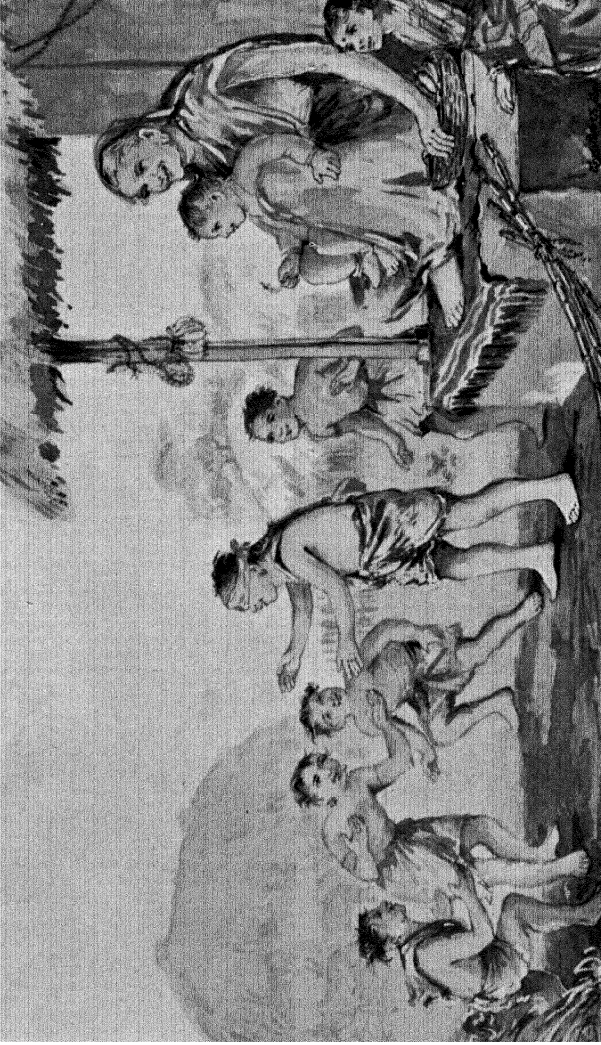
*

*

*

ನಾನು ಮಲ್ಲಿಯ ಕಂಡ ದಿನ ಅವಳು ಹಣ್ಣುದುಕೆ;
ಮನೆ ಮುಂದೆ ಜಗಲಿಯಲಿ ಕುಳಿತಿರುವಳು;
ಇಹುದೊ ಇಲ್ಲವೊ ಎಂಬ ತೆಳು ಸುಕ್ಕು ಮೊಗದಲ್ಲೆ;
ಎಲ್ಲ ಮುಪ್ಪಿನ ಕುರುಹು ಅಂತೆಯೆ ತೆಳು.

ಮನೆ ನೆರೆಯ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರು ಕಣ್ಣ ಕಟ್ಟಾಟ
ಅಲ್ಲಿ ಅಡುವರವಳನಜ್ಜಿ ಮಾಡಿ.
ಎಳೆಯುವರು, ಕೆಲೆಯುವರು, ಕುಣಿಯುವರು; ಅವರಿತ್ತ
ಹಿಂಸೆಯೆಷ್ಟೆನಲು ಅದು ಲಜ್ಜೆಗೇಡು.

ಮಕ್ಕಳೊಡನಾಡುವಳು ನಗುತ ನಗುತ

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಆದರೂ ಮರಳಿ ಮಗುವಾದಂತೆ ಹಣ್ಣುದುಕಿ
ಮಕ್ಕಳೊಡನಾಡುವಳು ನಗುತ ನಗುತ :
'ನಾನೆ ಮುದಿಯಾಗಿಹೆನು, ಅಜ್ಜಿ ಮಾಡುವಿರೇನ?
ಹಿಮದ ನೀರಾಗುತ್ತಿದೆ ಮೈಯ ರಗುತ.'

ಇದ್ದೆರಡು ಹಲ್ಲು ಸುಲಿಹಲ್ಲು ; ಆ ಕಣ್ಣಿನಲಿ
ಸುಖದೊಳದ್ದಿದ ದಿನದ ನೆನವ ಹೊಳಪು ;
ಹಣೆ ಮಾಟ ; ಕಿರಿದು ಕಿವಿ ; ನಗೆ ಚಂದ ; ಮುಪ್ಪಿನಲು
ಮಲ್ಲಿ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ ಅಂಥ ಕಳವೆ.

ಮಲ್ಲಿ ತೀರಿದ ದಿವಸ ಊರೂರೆ ಅತ್ತಿತು.
ಅವಳ ಗೌಡನ ಕಾಲ ದೆಸೆಗೆ ನೋಡಿ,
ಮಣ್ಣು ಮಾಡಿದರವಳ ; ಅವಳೆಳಸಿದಂತಿರುಳು
ಗುಡಿಯಲುತ್ಸವ ಮಾಡಿ, ಒಸಗೆ ಹಾಡಿ.

ಗೌಡ ತನ್ನನು ಕೊಂಡ ದಿವಸ ದೇಗುಲದಲ್ಲ
ಒಂದು ಉತ್ಸವ ನಡೆಯುವಂತೆ ಮಲ್ಲಿ
ಬಹುದಿನದ ಹಿಂದೆ ಪುದಿವಟ್ಟು ಹಾಕಿಸಿದಳು.
ಎಂಥ ತೊತ್ತವಳು ! ಅವನೆಂಥನಲ್ಲ !

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಮಾನವನಿ ಕಳೆದಿಹುದು ; ದೀವಳಿಗೆ ಸಾಗಿಹುದು ;
ಮುಗಿಲು ಮಳೆಹುಯ್ಯಾಗಿ ತೆರೆಯುತಿಹುದು ;
ಚಳಿಯ ದಿನ ಬರುತಿಹುದು ; ತಿಂಗಳಿದೊ ತುಂಬಿಹುದು ;
ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೊಡರ ಸಾಲುರಿಯುತಿಹುದು.

ಇಂದು ಆ ನಲ್ಲ ನಲ್ಲೆಯರ ಹೆಸರಿನ ಪೂಜೆ.
ಊರೂರೆ ಸಾರುವುದು ಅವರ ನೆನೆದು.
ಇಂತು ಬಹುದಿನ ನಡೆಯೆ ಈ ಗೌಡ ಈ ಮಲ್ಲಿ
ದೇವರಾಗುವರೇನೊ ಜನರ ಮನದಿ ?

ತಾವು ಕುಳಿಯನು ತೆಗೆಸಿ ತಾವು ಗಿಡವನು ನೆಡಿಸಿ
ತಾವಾಗಿ ತನ್ನೊಡಲ ಕಷ್ಟದಿಂದ
ಸಾಕಿ ಬೆಳೆಸಿದ ತೋಪ ಇವೈಯೆಣ್ಣೆಯ ದೀಪ
ದೇವರಿಗೆ ಹಚ್ಚುವರು ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ?

ಇದ ಗೌಡ ಮಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದರು ; ಅವರಾ ತೋಪ
ಆರಿಪ್ಪೆಮರದ ಎಣ್ಣೆಯ ಬಿಂದಿಗೆ
ಇಂದು ಬರುವುದು ಗುಡಿಗೆ ; ಒಂದು ಸಾವಿರ ದೀಪ
ಆ ಯೆಣ್ಣೆಯಿಂದ ಉರಿವುವು ಒಂದಿಗೆ.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಮಾನವಮಿ ದೀವಳಿಗೆ ಬರುವೆಲ್ಲ ಕಾಲಕೂ

ಗೌಡ ಮಲ್ಲಿಯರ ಹೆಸರಿಂದ ದೀಪ

ಇಂತೆ ಬೆಳಗಲಿ ಬಿಡದೆ; ಜಗದೆ ಗಮಗಮಿಸಿರಲಿ

ಅವರ ಒಲವಿನ ನೆನವಿನಗರುಧೂಪ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಚಿತ

ಕೆಲವು ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು	ಕರ್ಣಾಟಕದ ಜನತೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ಬಿನ್ನಹ (ಗೀತೆಗಳು)	ಚೆಲುವು (ಪದ್ಯಗಳು)
ಶಾಂತಾ (ಸಣ್ಣ ದೃಶ್ಯ)	ಶಿವ ಭಕ್ತಪತಿ (ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೃಶ್ಯ)
ಸಾವಿತ್ರಿ (, ,)	ವಿಮರ್ಶೆ ೩ (ಲೇಖನಗಳು)
ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು	ಯಶೋಧರಾ (ನಾಟಕ)
ಸಾಹಿತ್ಯ (ಉಪನ್ಯಾಸ)	ಮಲಾರ (ಪದ್ಯಗಳು)
ಅರುಣ (ಪದ್ಯಗಳು)	ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು ೪
ವಿಮರ್ಶೆ ೧ (ಲೇಖನಗಳು)	ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರರು
ಉಷಾ (ಸಣ್ಣ ದೃಶ್ಯ)	ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು ೫
ಸುಬ್ಬಣ್ಣ (ಒಂದು ಕತೆ)	ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ
ತಾಳೇಕೋಟೆ (ಒಂದು ಪ್ರಕರಣ)	ತಿರುಪಾಣಿ
ವಿಮರ್ಶೆ ೨ (ಲೇಖನಗಳು)	ಕರ್ಣಾಟಕದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ
ನಾಲ್ಕು ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು	ಕಾಕನಕೋಟೆ
ಕನ್ನಡದ ಸೇನೆ (ಒಂದು ಭಾಷಣ)	ಆದಿಕವಿ ನಾಲ್ಮೀಕಿ
ಮಂಜುಳಾ (ಸಾನಾಜಿಕ ದೃಶ್ಯ)	ವಿಮರ್ಶೆ ೪ (ಲೇಖನಗಳು)
ತಾವರೆ (ಪದ್ಯಗಳು)	ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು ೬

(ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ)

Popular Culture in Karnataka
The Poetry of Valmiki

ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳು ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳಗಳು:—

ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರೆಸ್, ಮೈಸೂರು ರೋಡ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ
43-44, ಗವಿಪುರದ ವಿಷ್ಣುರಣ, ಬಸವನಗುಡಿ ಟಿಪಾಲು
ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥ ಭಾಂಡಾರ, ಧಾರವಾಡ

1951